

15 AUGUST 1989

„ZIUA PRESEI ROMÂNE”, O ZI FĂRĂ AMINTIRI

Dacă v-aș cere, stimați cititori, să spuneți cu ce eveniment important se asociază ziua de 15 august, cei mai mulți mi-ați răspunde numind sărbătoarea creștinească a adormirii Maicii Domnului. După aceea, unii veți răspunde, poate, cunoașterea lui Napoleon Bonaparte, în anul 1768, alții, poate, cu ziua în care, în anul 1714, la Constantinopol, a fost decapitat Constantin Brâncoveanu, domnul țării Românești, împreună cu cei patru fii ai săi. Dacă aș veni cu precizarea că mă refer la un eveniment anume din istoria presei române, unii ar răspunde că 15 august este ziua în care, în anul 1870, apărea, la Iași, în revista Convorbiri literare poema lui Mihai Eminescu „Epigonii”, după cum, alții ar opta pentru răspunsul potrivit căruia 15 august este ziua în care, în anul 1888, a apărut, la București, cotidianul Adevărul, avându-l ca fondator și prim-director pe Alexandru Beldiman.

Firește, toate acestea sunt de nota 10, dar tinând seama de împrejurările în care văd lumina tiparului aceste rânduri, răspunsul așteptat este următorul: „La 15 august se sărbătorește Ziua Presei Române”. Înstituită spre a marca ziua apariției, la 15 august 1931, a ziarului Scînteia, organul central de presă al PCR.

După cum este lesne de înțeles, în fiecare an, sărbătorirea „Zilei Presei Române” respecta, punct cu punct, ritualul standard al aniversărilor „epocii”. Ziariștii din presa centrală se reuneau într-o ședință festivă, de regulă la sala de marmură a Casei Scînteii. Dacă aveau noroc, primeau un „Mesaj” din partea „Tovarășului”. Dacă nu, treceau direct la punctul următor al ordinii de zi, cuvinte de mulțumire, angajamente de a face totul, de a nu precupeți nici un efort și, la final, obișnuita telegramă adresată secretarului general al partidului, președintelui republicii. Bineînțeles, pentru ziua aniversară cele trei cotidiene centrale - Scînteia, Scînteia tineretului și România liberă - publicau niște editoriale care, la rândul lor, nu ieșeau (și nici nu aveau cum să facă asta) din tipic.

Nu mai că, în anul 1989, „Ziua Presei Române” se sărbătorea într-un context cu totul aparte. Aparte prin tristețe și prin dezamăgire. În primul rând, era vorba despre dezamăgirea care punea tot mai mult stăpânire și peste majoritatea gazetărilor, pe care, la fel ca tot românul, o resimțeam văzând cum și ultimele speranțe de mai bine, promise de Nicolae Ceaușescu pentru vremile ce vor veni

De Ziua presei, gazetarii au fost convocați în Sala de marmură a Casei Scînteii, unde s-a dat citire „Mesajului” lui Nicolae Ceaușescu FOTO: Arhivele Naționale

după achitarea datoriei externe a României, rămăsese doar vorbe în vânt. Galantarele alimentare erau tot goale, iar programele de televizor țineau tot patru ore și ceva. De unde și zicala: „Când apune soarele/ se sting televizorale!”. Despre niște „ieșiri pe afară”, adică de concedii legale de odihnă petrecute în străinătate, bineînțeles doar în țările socialiste frățești? - nici vorbă!

Pe de altă parte, frontul presei române - care - o spun cu toată convingerea și cu acest prilej, sau, mai ales, cu acest prilej! - însuma nenumărate condeie reductibile, dintre care multe, foarte multe sunt astăzi semănături de prestigiu, resimțea dureros absența din pagina de gazetă a unor profesioniști de primă mână. Adrian Păunescu era marginalizat, Ion Cristoiu - fusese scos din presa cotidiană și expedia la revista Teatru (bine și așa, decât nimic!), Stelian Moțiu - binecuvântată fie-i amintire - fusese, și el, trecut „pe linie moartă”. Cât despre represaliile la

care fuseseră supti confrății de la România liberă, după gestul lor de răcuraj de a scoate o gazetă - cu adevărat - liberă, aici vorbim despre o istorie de un dramatism tot atât de aparte. (Să mi se îngăduie un popas de suflul în memoria a doi oameni pe care noi, gazetarii, nu avem dreptul să îi uităm prea ușor: jurnalistul Anton Uncu și tipograful Sandu Chivoiul).

Rândul nostru, cei de la Scînteia tineretului, zisă și Scînteia mică, nu stăteam deloc pe roze. Motivele nu sunt prea greu de bănuț. Cât timp în funcția de prim-secretar al CC al UTC s-a aflat Nicu Ceaușescu aveam, să zic așa, o situație mai altcumva. Multe piederici, șicane sau pur și simplu stupidenii, venite de aiurea, erau blocate, scurt, prin celebra vorbă a lui „tov. Nicu”: „Am fost informat de conducerea redacției” sau „eu am decis asta”. Odată plecat - pardon „promovat” - la Sibiu, el nu mai avea cum, să ne mai țină spatele”, iar asta se simțea...

Dar să revin la amintiri despre

15 august 1989. De regulă, atunci când mă refer la un anumit eveniment, mai cu seamă dacă este vorba despre un eveniment din acest ultim an al „Epocii de Air”, îmi vine în minte măcar câte o întâmplare mai aparte. Numai că, acum, când scriu despre ultima adunare festivă consacrată sărbătoririi, la 15 august 1989, „Ziua Presei Române”, pur și simplu nu găsec nici o amintire pe care să o asociez.

Nu vreau să bravez sau să trec drept mare curajos, care a făcut cine știe ce gest teribil taman de „Ziua Presei Române”. Pur și simplu, vreau să spun că ziua cu pricina nu mi-a rămas cu nimic înscrisă în memorie. Îmi amintesc numai că am fost la adunarea festivă, care adunare a fost, pur și simplu, una oarecare. A fost, pe 15 august 1989, doar, o zi oarecare. Foarte oarecare.

Or, se știe, despre niște „zile oarecare” nu ai cum să scrii un articol, la a Ia!

Șerban CIONOFF

JURNALUL ZILEI

Ludovic Fazekas a participat la recepția oferită de Ambasada Indiei, cu ocazia sărbătorii Zilei independenței acestei țări. De „Ziua presei române”, gazetarii din toată țara s-au întâlnit la București, pentru a-l felicita pe Nicolae Ceaușescu, care urma să fie reales în fruntea PCR, la Congresul al XIV-lea. La Iași a avut loc Plenara Uniunii Județene a Cooperativelor Meșteșugărești.

participat Ludovic Fazekas (viceprim-ministru al Guvernului), membri ai conducerii unor ministere și instituții centrale, oameni de cultură și artă. De asemenea, au fost prezenți șefi de misiuni diplomatice acreditați la București.

58 de ani de la apariția Scînteii

A avut loc adunarea festivă a jurnaliștilor, cu ocazia „Zilei presei române”. În cadrul dezbaterilor a fost redactată și următoarea telegramă către Nicolae Ceaușescu:

(Continuare în pag. a II-a)

Ziua independenței Indiei

Nathu Ram Verma, ambasadorul Indiei în România, a oferit o recepție cu ocazia sărbătorii Zilei independenței acestei țări. Din partea autorităților de la București au

Schimbările de experiență între ziariștii români și iugoslavi - chermeze cu țuică și cumpărături la Shop

Presă de provincie din România anilor '80 nu avea voie să piardă prilejul de a invita în diverse urbe jurnaliști străini din state, evident, „prietene” pentru ca aceștia să vadă cu ochii lor cum modelul socialist prosperă și ia avânt. Aveau loc schimburi între redacții, în urma cărora jurnaliștii să se întoarcă acasă cu povești frumoase despre țările vecine. Astfel de schimburi se petreceau și la ziarul „Drumul socialismului” din Deva, care colabora îndeaproape (din acest punct de vedere) cu ziarul iugoslav „Ljubljanski Dnevnik”. Devenit, acum, ziarul sloven „Dnevnik”.

În calitate de redactor de politică externă, dar și de om cu apetit pentru viață și voce bună, jurnalistul Zoran Senkovići aștepta cu nerăbdare „sejurul” hunedorean. A participat la schimbul de experiență cu „Drumul socialismului” de două ori, în anii '80. „Erau niște zile foarte... interesante! Tovarășii de la Deva ne țineau ca-n puf în săptămâna pe care o petreceam la ei. Se străduiau să ne arate tot ce era mai bun în zonă. Ne țineau la cel mai bun hotel, cu mâncare și băutură la discreție. Ne plimbau prin tot județul, de la Combinatul siderurgic la băi și cooperative agricole. Se purtau foarte ceremonios și ne dădeau impresia că puteam face orice doream. Dar, în rea-

litate, aveam o libertate de mișcare extrem de redusă. Nu aveam voie să vorbim de capul nostru cu persoanele pe care le întâlneam. De fapt, contactul cu cei din afara delegației cu care ne mișcam era redus la minimum”, povestește Senkovići, oprindu-se din când în când ca să admire peisajul elvețian pe fereastra trenului cu care călătoream de la Montreux la Interlaken. L-am întâlnit pe Zoran, „jurnalist de-o viață”, cum îi place să se caracterizeze, în cadrul unei discuții în Elveția și, ascultându-i poveștile de „vulpoi bătrân”, n-am putut să nu îl provoc să facă o relatare cât de amănunțită a relației sale directe cu România comunistă.

S-a dovedit că schimbul de experiență pe linia jurnalistică Deva-Liubliana însemna în primul rând multe mese întinse, stropite din belșug cu țuică. Mai toate aveau loc la hotelul partidului din Deva, unde jurnaliștii iugoslavi erau cazați. „Chermeza începea, de fapt, foarte ceremonios. Se ridicau câteva pahare și se rosteau toasturi în cinstea României, a Iugoslaviei, a celor două popoare prietene, a modelului socialist, a partidului și așa mai departe. După care, pe măsură ce ne încălzeam, noi, oaspeții, deveneam foarte critici față de ceea ce se întâmpla în Iugoslavia: cozi mari la benzină,

mașini care nu puteau circula zilnic... bine, n-a durat decât trei ani. Iar românii ascultau și nu spuneau nimic de rău. Se arătau mulțumii de ce se întâmpla la ei acasă. După câteva ore, situația se inversa: noi, musafirii, ne țineam de gât și, cu lacrimi pe obraz, intonam cântece patriotice, iar colegii din România injurau de zor partidul, pe Ceaușescu și tot regimul. Se pare că adevărul zace în țuică”. Petrecerea dura ore bune. Pe la miejirea zorilor, „tovarășii” români sfârșeau sub masă. „Atunci mă ridicam și eu, cu mare greutate, de pe scaun și mă duceam în cameră. După câteva ore de somn, telefonul! Eram poftit la recepție, pentru micul dejun și începerea programului de vizite. Ajungeam în holul hotelului mai mult pe burtă. Abia apucam să mă spăl, iar capul îmi plnesia. Iar acolo mă așteptau chiar tovarășii pe care îi lăsasem dormind în sala de mese. Stăteau drept și zămbitori, proaspăt barbierii, spălați, curați și parfumați. Nu pot să înțeleg cum de reușeau. Poate de la țuică? Eu, unul, beam numai vin”, se amuza jurnalistul sloven.

În acea zi, prima destinație de vizită a fost un institut de prelucrare a fructelor.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Dați afară cu „litera i” pentru că frecau mălaiu!

În 1989, Gabriel Mantu era proaspăt angajat la fabrica de avioane din Bacău. Prietenul lui cel mai bun din acea perioadă era „Gigi țiganul”. „Prin august-septembrie ne trimiteau la muncile câmpului. Ne scootea din producție și eram duși la CAP-urile din jurul orașului, la porumb, la fructe... În '89 ne-au dus la porumb. Eu lucram cot la cot cu Gigi. În pauza de masă ne-am așezat la marginea lanului să mâncăm. Am înștriat noi acolo ce aveam, am mâncat și după masă, știi cum e, te ia un somn... Vorba aia - mănca un țigan o nucă, două ore tot se culcă!

Și nu ne venea deloc să mergem înapoi pe rândul de porumb. Am luat în mână câte un mălai (n.r. - o bucată de mămăligă) și am început

să-l frecăm între degete. Ca atunci când faci momeala pentru pești. Și stăteam așa, fără nici un chef să ne ridicăm și să ne întoarcem la muncă.

La un moment dat se apropie doi oameni. L-am recunoscut pe secretarul mare de partid, dar pe cel care era cu el nu îl știam. Se opresc lângă noi și întrebă: „Ce faceți, mă, aici? De ce nu sunteți la muncă? Pauza de masă s-a terminat!”. Eu deja eram sărit în picioare, când îl aud pe Gigi zicând: „Ia... Frecăm mălaiu”. M-am umflat răsul, dar mi-am revenit când l-am văzut pe secretar ce privire pusesese pe noi. „Cine e șeful vostru?”, zice, „Ia... prostu! ăla de colo, Popescu”, zice Gigi și arată cu mâna spre lanul de porumb către un băiat cu vreo doi ani mai tânăr decât

el, pe care nu îl putea suferi niciunul, cum că era un mare lingău.

L-au chemat aia pe Popescu din lan și i-au zis: „Să le faci referat la amândoi și să-i dai afară. Să stea să frecă mălaiu” acasă la ei, nu pe banii partidului!”. Era turbat de furie secretarul de partid. Popescu ne-a făcut referat cu propunerea de concediere cu litera «i», da' norocul nostru a fost că directorul fabricii de avioane îl îndrăgea pe Gigi. Știa că e băiat muncitor și bun, că are copii și, între noi fie vorba acum, nici el nu-l suferea pe Popescu.

Așa că am scăpat amândoi doar cu avertisment și ni s-a tăiat 10% din salariul pe o lună.

(a consenmat Andreea SMINCHIȘE)

CALENDAR

15 august (marți)

Soarele a răsărit la 6:18, a apus la 20:21
Luna a răsărit la 19:37, a apus la 3:47
Sărbătoare creștină: Adormirea Maicii Domnului

S-a întâmplat la 15 august 1989

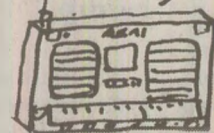
● Situația rămâne complexă în zonele de nord-est ale Bangladeshului, unde ca urmare a ploilor torențiale din sezonul musonic s-au produs în ultimele două săptămâni puternice inundații. Numeroase localități și însemnate suprafețe agricole se aflau sub ape, deși nivelul râurilor a început să scadă. Numai în districtul Silhet s-au înregistrat 59 de morți

● După cum transmite Agenția China Nouă, 33 de pasageri și membrii ai echipajului unui avion de tipul AN 24 și-au pierdut viața într-un accident în apropierea aeroportului orașului Shanghai. Accidentul a survenit la scurt timp după decolarea avionului de pe aeroportul amintit. Cauzele dezastrului nu au fost stabilite

● Conform datelor statistice prezentate la Tokio, populația Japoniei a fost la finele lunii martie de 122.335.313 persoane, ceea ce reprezenta un spor de 461.073 de persoane față de perioada similară a anului trecut. Rata natalității a fost de 3,8 la mie, cea mai scăzută din 1968 până în prezent.

Ramona VINTILĂ

RADIO EREVAN:
UN ASCULTĂTOR ÎNTREABĂ DACĂ IESTE ADIEVĂRAT CĂ PROFIESORUL UNIVERSITAR G.S. DIN CLUJ A FOST DAT AFARĂ DIN HOTEL ȘI ȘI-A ÎNTRERUPT CONCEDIUL, PENTRU CĂ TREBUIAU CAZAȚI TURISȚI TRIMIȘI LA ODHNĂ DIE CĂTRE SINDICATUL MĂTURĂTORILOR DIN LONDRA?
RĂSPUNDEM: DA, IESTE ADIEVĂRAT, DOVADĂ CĂ IESTE MAI ÎMPORTANTĂ CAPACITATEA HOTELULUI DECÎT CAPACITATEA INTELECTUALĂ...

Mr. Stancu

Ziua presei, extrem de discretă în presă

De vorbă cu jurnaliști de seamă, scriitorii la ziar, despre „Ziua presei” - 15 august. O zi ca toate celelalte, băgată în seamă doar prin prima unor articole seci, cu inserții din mesaje transmise de Ceaușescu. Vezi, Doamne, presa devenea tot mai democratică, după spusele tovarășești, dar adevărul era cu totul altul și bine știut de toți. Se strângea șurubul și în jurul ziariștilor (a activității acestora) și,

spune Răzvan Bărbulescu, „dacă în urmă cu un an ne mai scăpau în ziar anchete și reportaje de investigație, în '89 așa ceva nu mai era posibil, singurele pe care le tolerau și pe care le cereau erau articolele de investigație despre zarzavagii care furau la cântar. În rest, se făceau articole comandate”.

La 15 august 1989, ziarul „Scînteia” publica un articol: „Presă, purtător

de cuvânt al partidului, mereu la înălțimea răspunderii față de partid și popor”. Corect, presa era purtătorul de cuvânt al partidului, pentru că nimic necontrolat și necomandat nu intra în ziar. „Ca în fiecare an, sărbătorim, azi, „Ziua presei române”, 15 august este ziua în care, cu 58 de ani în urmă, apărea primul număr al „Scînteii” ilegale. Anul acesta, nu peste multe zile, vom marca,

de asemenea, și împlinirea a 45 de ani de la apariția legală a ziarului, purtător de cuvânt al idealului comunist, cronicar și participant, în același timp, la eroica luptă a partidului pentru construcția - și expunerea tipică merge mai departe în același ritm. De Ziua presei române nu se întâmpla nimic.

(Continuare în pag. a II-a)

Pelerinajul la Nicula era o experiență a libertății

La Mănăstirea Nicula, pelerinajul organizat de hram, la 15 august, a căpătat o amploare deosebită pe vremea comunismului. Oamenii simțeau că sunt un pic mai liberi dacă pot merge în număr atât de mare la biserică și se pot manifesta astfel.

Câteva amintiri din acele vremuri ne-au împărtășit actualul stareț al mănăstirii, care pe atunci era copil și mergea la Nicula de Adormirea Maicii Domnului împreună cu cei mai mari din familie, precum și părintele Marcel Agrișan din Gherla, pe care Revolu-

luția din 1989 l-a prins la vârsta majoratului.

„Eu eram copil în 1989, îmi aduc aminte că lumea mergea cu multă credință la Mănăstirea Nicula pentru a o sărbători pe Maica Domnului. Era o emoție deosebită. Veneau credincioșii de departe, nu ca acum cu mașini, veneau mulți pe jos și se închinau cu credință aici”, spune părintele Andrei Coroianu, starețul mănăstirii.

Pentru mulți ardeleni a fi mers în pelerinaj la Nicula de praznicul

Adormirii Maicii Domnului era echivalent cu a-și manifesta libertatea într-o vreme când credința era un lucru pentru care mulți au făcut și închisoare. Este adevărat că asta se întâmpla mai la începuturile regimului comunist, pentru că după anul 1964 prigoana n-a mai fost așa aspră.

Părintele Marcel Agrișan de la Biserica Tuturor Sfinților din Florești, Gherla, ne-a povestit: „Eu am început cu pelerinajele la Nicula de pe la 7 ani și am tot fost pe vremea aceea aproape în fiecare an. Era ceva deose-

bit. Dar pentru a vă face o imagine reală asupra fenomenului, trebuie să vă spun niște lucruri. În Ardeal, în vremea aceea erau puține mănăstiri, le numărăm pe degetele de la o mână, pentru că multe fuseseră distruse de generalul Bukow. Mănăstirea Nicula fiind luată de greco-catolici a rezistat valului distrugerii. Însă din 1948, ea a redevenit a ortodocșilor. Așa se explică numărul mare de oameni care veneau aici din toată zona la hram.

(Continuare în pag. a II-a)

Pelerinajul la Nicula era o experiență a libertății

(Urmare din pag. 1)

Praznicul se întindea pe atunci pe vreo patru zile și comportamentul pelerinilor era puțin altfel decât astăzi. Veneau oameni și din Carei, din Satu mare, de departe, plecau pe jos spre mănăstire. Cu cât veneau mai departe, cu atât aveau un program, mai încărcat și se simțeau mai mulțumiți sufleteste. Se organizau, vorbeau cu oameni din satele prin care treceau și erau așteptați la unele case cu masă, erau primiți să doarmă peste noapte. Plecau de la ei de acasă și din 4 august spre a fi de hram la Nicula la timp. Dormeau în casele sau în șurile sătenilor, nu conta pentru ei luxul sau condițiile bune. Simțeau că fac ceva bun, că este ceva necesar pentru mântuire. Pelerinajul nu avea pe atunci nici cea mai mică tentă comercială. Dar să știți că preții mai în vârstă cu care am mai vorbit mi-au povestit că primeau un fel de circulare de la autorități să nu încurajeze pelerinajul acesta, să împiedice oamenii să se strângă la Nicula.

Dar niciodată vreun preot nu a ascultat de aceste indicații, ba chiar mergeau și ei cu pelerinii. Era în interesul statului să nu se strângă prea mulți oameni într-un loc, dar credincioșii erau pașnici și nu făceau proteste împotriva conducerii, ei veneau să-și manifeste doar credința. Eu eram un apropiat al mănăstirii și vedeam pe acolo zeci de militieni care supravegheau ce se întâmplă. În plus, era mereu prezent la astfel de hramuri reprezentantul pe Cluj de la Departamentul de Culte, Hoinărescu. Dar în esență pelerinajul era ceva extraordinar de frumos. Veneau oamenii în costume naționale, mai ales cei din Maramureș, veneau organizați frumos. Aveau în fruntea grupului crucea,

Icoana Maicii Domnului a făcut minuni în toate vremurile, neținând cont de regim

icoana Maicii Domnului, icoana Mântuitorului, praporii, pelerinii cântau pricește către Maica Domnului, tot drumul cântau. Aveau și

program de rugăciune, se opreau în sate la biserică, înconjurau biserica de trei ori, apoi se rugau în biserică, la plecare mai înconjurau o dată biserică. Apoi fie se cazau la credincioșii cu care vorbeau dinainte, fie mergeau mai departe. Și oamenii din sate abia îi așteptau, era o bucurie pentru toți. Era o formă de mărțurisire a credinței, era singurul fel în care se putea în acea vreme mărțurisii. Acolo, în mulțime, românii deveneau dintr-o dată liberi, numai aveau funcții, erau anonimi și puteau să trăiască sentimentul libertății ca simpli pelerini. Poate așa se explică faptul că veneau atunci atât de mulți oameni la Nicula de hram.

Icoana ascunsă în bordei

Actualul stareț al mănăstirii Nicula ne-a spus câte ceva despre icoana făcătoare de minuni de la Nicula, care are o istorie interesantă, fiind ascunsă într-un bordei câțiva ani în vremea regimului comunist. Părintele stareț Andrei Coroianu ne-a spus: „În 1948, icoana a fost luată de fostii călugări greco-catolici și dusă în Lunca Botului, la tatăl unui călugăr. A stat acolo ascunsă până în 1962, când a fost descoperită printr-o minune. Între 1960-1969 era stareț la Nicula părintele Serafim Măciucă. Și a mers la el fiul aceluia bătrân care ținea icoana ascunsă și într-o discuție s-a scâpat și a spus că era acasă o comoară. Ce comoară putea să aibă în bordeiul său? Părintele stareț și-a dat seama că nu poate fi decât icoana Maicii Domnului de la Nicula, cea făcătoare de minuni. Au

mers acolo și au găsit în pământ îngropate – veșminte preoțești, obiecte de cult și, bineînțeles, icoana. Aceasta se întâmpla la 30 ianuarie 1962. Au adus icoana în procesiune, noaptea, a fost o bucurie mare, veniseră mulți credincioși. Dar la 5 dimineața au venit de la Securitate și l-au somat pe părintele stareț să ducă icoana la un muzeu, s-o trimită de aici. Dar nici un muzeu n-a vrut s-o primească. Le era teamă și directorilor de muzeu, știau că e puternică icoana și au refuzat. Arhiepiscopul Teofil a luat icoana și a așezat-o în capela Seminarului Teologic din Cluj. Și a stat acolo mulți ani. Devenise o tradiție ca un elev seminarist să aprindă în fiecare dimineață candelă la icoană. Când termina seminarul, era predată sarcina altuia. Icoana a fost adusă înapoi în biserică mănăstirii în 1992. Deși credincioșii știau că la mănăstire în vremea comunismului a fost doar o copie a acestei icoane, totuși ei se rugau cu aceeași credință și rugăciunile lor erau îndeplinite pe măsura acestei credințe puternice.”

Greco-catolicii susțin că icoana a fost încorect restaurată, dar părintele Andrei Coroianu ne-a spus că, dimpotrivă, pe vremea cât a stat la el, pe icoană s-a aplicat un strat de vopsea necorespunzătoare cu originalul, fără a fi fost respectate prețurile necesare.

Abia acum este restaurată cu mare acuratețe și se află la loc de cinste, pe iconostasul bisericii de zid de la Nicula, bucurându-se de evlavia oamenilor, iar aceștia de binefacerile Maicii Domnului revărsate prin icoana sa.

Daniela CÂRLEA ȘONTICĂ

Schimbările de experiență între ziarisții români și iugoslavi – chermize cu țuică și cumpărături la Shop

(Urmare din pag. 1)

„Ne-au întâmpinat foarte veseli și au spus că, înainte să începem vizita, trebuie să ciocnim un pahar de țuică, așa cum cere obiceiul. Când am văzut paharul, mi-am zis că o să pic mort instantaneu dacă mai pun o picătură de alcool pe limbă. Dar am supraviețuit. În acea zi ne-am întâlnit cu mulți oficiali locali, am fost la o școală profesională, am discutat despre succesul modelului socialist.”

Aburii alcoolului și ocazionalele indigestii nu erau însă de ajuns pentru a masca realitățile care răzbeau din România reală, cu toate eforturile organizatorilor vizitei. „În grupul de români care ne însoțea nu era niciodată vreun ziarist de la «Drumul socialismului», ci doar șefi. Șefi de la ziar, șefi de la partid. Singurii oameni de rând cu care puteam schimba o vorbă despre România erau translatorul și șoferul, care știa sărbește. Dar era greu să stăm de povești. Iar programul ne era făcut în așa fel, încât să nu apucăm, de exemplu, să intrăm în vreun magazin. Dar și din trecerea mașinii era clar că toate erau goale, nu se găsea nimic pe nicăieri.” Când musafirii iugoslavi doreau, totuși, să cumpere ceva erau conduși la Shop. Unde intrau singuri, așa erau regulile. De aici, și unele momente amuzante. «Translatorul m-a rugat la un moment dat să îi iau două pachete de cafea de la Shop. Și să iau unul și pentru șofer. Am intrat în magazin împreună cu colegul meu, Milan Dekleva, și am cerut trei pa-

chete. Vânzătoarea s-a uitat la noi și ne-a întrebat de ce trei, când noi suntem doi. Iar pe mine m-a luat gura pe dinainte și începusem să-i spun că sunt pentru prietenii noștri români. Iar translatorul sărea disperat în pragul ușii, dădea din mâini și striga: «Taci! Taci!», rememorează slovenul.

În semn de reciprocitate, redactorul-șef de la «Drumul socialismului» l-a vizitat pe Zoran, o singură dată. «A venit la noi și l-am dus spre sud, la țară, cu mașina. Și așa a văzut el că pe câmp erau mulți oameni la lucru, cu tractoarele. Și a întrebat ce fermă agricolă deține pământul, pentru cine lucrează. «E al lor pământul, muncesc pentru ei», i-am zis. El nu înțelegea. «Cum adică, au pământ?!» «Da, pot avea 10 hectare.» «Dar asta nu e comunism!», a strigat el. «Dar CAP-urile?», a întrebat pe urmă. «Nu le mai avem.» Și iar a spus: «Asta nu e comunism.» Pe urmă, a văzut o fabrică și a întrebat: «Dar asta e a statului, nu?» «Nu, e proprietate privată.» Și atunci s-a înroșit tot: «Dar asta chiar nu e comunism!», povestea Zoran. Zoran are un simț al umorului care, cu siguranță, i-a servit de minune și în perioadele mai puțin roz și democratice din viața sa. Ceea ce îl face să spună că vizitele în România erau o bună ocazie de a vedea ce bine a el și acasă. «E vorba-cum e mai bine, să fii codaș la oraș sau în satul tău frunțos? Când mergeam în Europa Occidentală, pentru că aveam această posibilitate, ne simțeam codași. Când ne duceam în România, ne simțeam frunțași la noi în sat.»

Irina CRISTEA

ARTICOLUL ZILEI

ZIUA PRESEI ROMÂNE – TRIBUNĂ A SPIRITULUI MILITANT, REVOLUȚIONAR

Înscrisă în constelația sărbătorilor pe care o îndelungată și frumoasă tradiție de ani noștri le-a statornicit într-o omagiere celor mai reprezentative profesii de constructori ai noii societăți, Ziua Presei Române celebrează, deopotrivă, tradițiile revoluționare ale presei noastre și munca neobosită a celor ce pregătesc drumul cuvântului scris sau rostit către conștiința și inima maselor. Dimensiunea evocatoare a sărbătorii trimite către un eveniment semnificativ, înscris în cronica luptei revoluționare, patriotice, a poporului nostru, condus de partid: apariția, în ilegalitate în urmă cu 58 de ani, a primului număr al ziarului, «Scnteia», organul Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

În același timp, Ziua Presei Române este o sărbătoare cu ample și profunde reverberații în actualitate, în măsura în care reprezintă, de fiecare dată, pentru gazetarii presei scrise și audio-vizuale, pentru colaboratorii și corespondenții voluntari, pentru toți lucrătorii din presă și pentru masele largi de beneficiari ai acestei activități un moment de bilanț exigent și de reflecție responsabilă, de angajare fermă pentru îndeplinirea, cu o și mai înaltă probitate politică și profesională a sarcinilor încredințate presei de către partid, de către secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înaltelor comandamente educative ale formării omului nou, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România.

Valorile de permanență care legitimează și îndreptățesc sărbătorirea acestei Zile sunt imbrogălate în fiecare an de atmosfera specifică a momentului, cu propriile sale coordonate, preocupări, imperative. Ne apropiem de ziua când vom sărbători a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă: suntem în anul Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român. Actualitatea social-politică și ideologică este dominată de aceste evenimente, de ample dezbateri a documentelor ce vor figura pe agenda de lucru a marelui forum al comunistilor români din noiembrie 1989 – Proiectul Programului-Directivă și Tezele pentru Congres.

Ziarele și revistele, emisiunile de radio și televiziune, întreaga noastră presă consacrată în aceste zile largi spații reflectării structurilor realizării obținute de poporul nostru în cinstea acestor evenimente, în miezul fierbinte al actualității aflându-se îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor de plan, atâtea și atâtea înfăptuiri în toate domeniile de activitate. Căci presa noastră comunistă, oricare i-ar fi specificul și profilul a fost și rămâne fidelă înaltei misiuni pe care i-a încredințat-o partidul: a consemna întocmai cronica acestui timp de glorie și eroism, timp căruia perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului i-a conferit o neasemuită personalitate, indentificându-l cu o întreagă epocă: Epoca Nicolae Ceaușescu.

În cuprinsul importanțelor documente elaborate și supuse dezbaterii în pregătirea viitorului Congres al partidului, în magistralele expunerii și cuvântării ale conducătorului partidului și statutului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu sunt subliniate din nou, în mod deosebit, rolul și importanța presei, funcția sa formativ-educativă și de informare a opiniei publice, capacitatea de a mobilita masele pentru îndeplinirea politicilor partidului; este formulată din nou cerința ca presa să-și perfecționeze continuu activitatea, să-și asume un rol mai activ și mai important în buna cunoaștere și înțelegere a problemelor actuale ale dezvoltării sociale, în dezbateri largă a acestora, să-și sporească combativitatea față de manifestările care contravin principiilor societății noastre, concepției revoluționare despre lume și viață, să-și mărească contribuția la unirea eforturilor întregii noastre națiuni în îndeplinirea programelor de dezvoltare economico-socială, în construcția socialismului și comunismului în România.

„Presă, radioteleviziunea – arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala Expunere din 28 noiembrie 1988 – trebuie să-și îndeplinească în mai bune condiții rolul important în dezbateri a problemelor complexe ale dezvoltării societății noastre. Să se asigure dezbateri critice și autocritice a diferitelor probleme, să perfecționăm dezbaterile și cadrul democratic pentru adoptarea hotărârilor.”

Ideile, tezele și orientările cuprinse în magistrala operă teoretică a mult stimatului și tubitului nostru conducător constituie și pentru noi, ziarisții comunisti, o inepuzabilă sursă de învățăminte, un bogat program de muncă și luptă, un îndemn permanent la autoperfecționare și autodepășire, la o angajare înalt responsabilă în analizarea și dezbateri a competenței, cuprinzătoare, critică și autocritică, a problemelor complexe ale societății noastre în îndeplinirea sarcinilor de mare răspundere ce ne revin în marea operă de formare a omului nou – omul orânduirii socialiste și comuniste.

Cu prilejul Zilei Presei Române toți slujitorii presei noastre dau glas cu sentimente de aleasă stimă, profundă dragoste, înaltă considerație, vibranțului omagiu și celei mai vii recunoștințe față de conducătorul partidului și statutului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru sprijinul și îndrumarea statornică pe care le acordă presei, pentru încrederea și aprecierea de care se bucură în societatea noastră mijloacele de informare în masă, toți cei ce activează în acest domeniu. Cu nemărginită bucurie și însuflețire, cu deplină adăunire au primit toți lucrătorii din presă, de radio și televiziune, Hotărârea Plenarei CC al PCR privind propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu, înflăcărat patriot neînficat revoluționar, ctitor al României socialiste. Erou între eroii neamului, eminentă personalitate a lumii contemporane să fie reinvestit, la Congresul al XIV-lea în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român.

Cei ce lucrează în presa își exprimă și cu acest prilej deosebită stimă și profundul respect odată cu sentimentele lor de aleasă gratitudine, tovarășe academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminentă personalitate politică și savant de largă recunoaștere internațională, pentru vasta sa activitate dedicată progresului multilateral al țării, dezvoltării științei, învățământului și culturii românești.

România liberă, nr. 13.925/1989

DIN BANCOTECA „EPOCII DE AUR”

Amestecate...

Cum suntem încă în vremea vacanțelor, am ales pentru acest număr câteva anecdote scurte dar, sper!, cel puțin la fel de succulente decât cele de până acum. Sper sincer să nu vă dezamăgesc... (Măcar de data asta!)

• Discuție în patul conjugal al duo-ului prezidențial: – Lenuto, știi ce m-am gândit eu? Ce-ar fi dacă, acum, după ce am plătit datoriile externe, am mai da drumul la granițe? Să mai plece și românii noștri în Vest, să mai călătorească, să vadă lumea, să se mai distreze și ei. – Nicule, Nicule, tot glumești și romantic ai rămas?! Adică, vrei să rămânem numai noi doi, singuri-singuri, așa cum eram în tineretea noastră revoluționară.

• – Tovarășe militian, pentru că imi ești simpatic foc, hai să-ți spun niște bacnuri cu „Tovarășul” și cu „Tovarășă”. Proaspete, calde... – Cum adică, să-mi spui bancuri politice? Încă și cu

„Tovarășul” și cu „Tovarășă”? Ți-ai găsit să-mi faci așa ceva tocmai mie, care sunt organ de Militie? – Stai liniștit, nu mă grăbesc. Am răbdare și te înțeleg. Ți le spun până le pricepi.

• – De ce nu s-a construit Casa Poporului la Brașov? – ??? – Pentru că n-a vrut Tâmpa! • – Ce au serbat pandurii lui Vladimirescu în anul 1821? – O sută de ani până la crearea Partidului Comunist Român, la 8 mai 1921!

• – Cum se numește un român care, după terminarea studiilor în Occident, revine acasă, în România? – Un specialist român înapoiat!

Serban CIONOFF

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Mama nu ne însoțea la liturghia de duminică (merge uneori la vecernie); în schimb, ne aștepta cu un prânz pregătit cu măiestrie: friptură stropită cu vin și ștrudel cu mere sau vișine – foaia era mai subțire decât foia de țigaretă, întinsă pe masă de mână ei. „Doar va rugați voi și pentru mine”, explica ea. „Dumnezeu știe că pentru voi gâtesc”. Într-adevăr, ea mânca foarte puțin. În schimb, eu primeam tot ce era mai bun, trebuia, nu-i așa, „să cresc...”. Iar egoismul meu accepta... să crească și el. E dureros să constat acum, când e prea târziu (tata fiind mort, iar mama semilucidă), ce puțin lucruri știu despre părinții mei, despre ființa lor profundă. Ce se ascundea, de exemplu, dincolo de felul tatei de a gândi și acționa, „liber”? – sfidare deliberată a prejudecăților, a convențiilor din societatea burgheză?, cum ar fi plimbările de după-amiază cu melon, baston scump, mănuși, lăncișor de aur la ceas, dans, baluri petreceri etc. Tatei nu-i plăceau reuniunile mondene,

balurile, unde îl țara mama, căci neînsoțită n-ar fi putut merge. Tata își făcea plimbările în zori, în natură, printre pășărele și mormur de izvoare. Dincolo de „libertatea” lui nu s-ar mai fi putut ascunde și un fel de timiditate, de teamă?... Când, după invazia sovietică, realitatea a devenit amenințătoare, tata a devenit adesea omul lozincii „capul plecat sabia nu-l taie”, aspru criticat de mama. Și pe drept!

Doina Cornea, Jurnal. Ultimele colete – urmat de o convorbire între Doina Cornea, Ariadna Combes, Leonida Iuhas, moderată și consemnată de Georgeta Pop, Fundația Academia Civică, Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, 2009, p. 74-75

Marți, de Sfânta Maria, merg iarăși la Cozia să pun încă o lumânare și o lacrimă pentru mama... Termalele, plaaja de la Călimănești. Diana era mulți prieteni, și din Galați, și de la Focșani. Nuri Alinei de la restaurant nu ne lasă indiferenți. Pe mine din motive strict estetice, fapt pentru care ea, fire artistică, se inclină... C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție

DIN ARHIVA CC AL PCR

„Libertatea pe care o are Biserica Ortodoxă este rău înțeleasă”

Tovarășe viceprim-ministru al Guvernului Este regretabil că nu toți cetățenii acestei frumoase țări pun umărul la ridicarea nivelului de trai și al civilizației, la îmbunătățirea relațiilor sociale dintre oameni, la înlăturarea ideilor retrograde, unele străine de spiritul neamului românesc.

Vom încerca să arătăm câteva cauze esențiale care confirmă cele de mai sus, pentru că luându-se măsurile necesare se va curma răul de la rădăcină. În primul rând, libertatea pe care o are Biserica Ortodoxă este rău înțeleasă și pusă în practică de conducătorii acesteia. Pastul – a se citi bogăția – consilierilor de la Mitropolia Bucureștilor aduce aminte de faptul de la curțile împăraților bizantini. Majoritatea consilierilor au cel puțin o mașină (proprietate personală), toți au video, casă sau apartament proprietate pe lângă casa parohială. Își pot permite acest lux deoarece la numiri și transferuri de preoți sumele sunt de 50.000 lei la 150.000 lei. Consilierul economic Dragnea G. o are ca enoriașă pe sora Tovarășului Președinte, D-na Mariana, în numele căreia, acesta, face multe afaceri – amenințări, intimidări etc.

Tinerii preoți de la sate cum să urmeze exemplul superiorilor? Cum să facă față jегmănelilor consilierilor? Luând la rândul lor de la enoriași? Toate aceste cauze sunt exploatate la maximum de cultele neoprotestante prin câștigarea de adopții și proliferare.

Cel mai tragic este faptul că Departamentul Cultelor care ar trebui să preîntâmpine aceste cauze, trece cu vederea tot ce se întâmplă. Tov. Președinte Cumpănașu s-a izolat în cabinet consoliindu-se cu câte o sticlă de whisky primit de la consilierii, episcopul Nifon și rectorul Voicu C. de la Sibiu, în compania d-lor directori Negoși și Leon Toader, lăsând mână liberă, pentru acțiune tot. Crăciunescu, care și-a făcut în Cotroceni o vilă cu materiale de la Mitropolie, fiind înzestrat și cu două mașini personale.

Au fost angajați, cu acordul tov. Crăciunescu, funcționari la Mitropolie persoane care, deși erau membri de Partid, au dat declarații false, că nu sunt pentru a putea fi angajați, exemple: Mănăilă G., Lodroman, Rădulescu H. etc. Revizorul C.F.I. Hanganu Marcel, a descoperit la fabrica de lumânări un plus de un milion lei, motiv pentru care l-au dețășat fiind „necorespunzător”, suma fiind împărțită în trei: Crăciunescu, Popescu Octavian și Dragnea.

Acestea sunt doar câteva aspecte care sunt în sânul Bisericii, dar care lezează societatea, fiind contrare năzuințelor și aspirațiilor poporului român. De aceea este necesară luarea de măsuri urgente pentru a nu împiedica bunul mers al societății.

În numele unui grup de români adevărați! Arhivele Naționale, Fond CC al PCR – Cabinetul Ion Dincă, dos. nr. 2/1982

Ilarion ȚIU

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Sărbătorirea zilei presei române – când se implinesc 58 de ani de la apariția ziarului Scnteia – ne oferă minunatul prilej ca, alături de întreaga țară, să ne unim în numele zărilor comuniste, al tuturor lucrătorilor din presă și de la Radioteleviziune, să vă exprimăm dumneavoastră, strălucit conducător al națiunii noastre socialiste, creatorul de geniu al strategiei revoluționare a partidului, promotorii personalitate politică a lumii contemporane, cele mai alese sentimente de profundă dragoste și pretuire, de nețărmurită stimă și recunoștință pentru neobosită activitate pe care o desfășurați de aproape șase decenii în slujba înfăptuirii idealurilor nobile de libertate, dreptate socială și bunăstare, de independență și suveranitate a patriei, de înălțare a României pe cele mai înalte trepte de glorie și măreție.

Asemenea întregului popor, ziarisții comunisti, toți cei care muncesc în presă și la radioteleviziune știu bine că unitatea în jurul partidului, al dumneavoastră, reprezintă garanția sigură a îndeplinirii neabătute a Programului partidului de față și a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării spre comunism. De aceea nu este pentru noi o îndatorire mai mare decât aceea de a promova cu hotărâre, prin scrierile noastre, marile concepte, izvorâte din gândirea dumneavoastră revoluționară, de propagare a României pe calea progresului și civilizației socialiste și comuniste, de asigurare a unui climat de pace și înțelegere între toate popoarele lumii”.

Plenara meșteșugarilor ieșeni

La Iași a avut loc Plenara Uniunii Iudetene a Cooperativelor Meșteșugă-

rești, desfășurată în sala de festivități a instituției. A fost analizat modul în care conducerea și cooperatorii unităților meșteșugărești ieșene au acționat pentru îndeplinirea sarcinilor economico-financiare care le fuseseră distribuite pe semestrul I al anului 1989. S-au subliniat rezultatele bune obținute de meșteșugarii ieșeni în perioada respectivă, având în vedere că încă din 12 august fuseseră îndeplinite sarcinile de plan la principalii indicatori. Participanții la dezbateri s-au angajat, în numele comunistilor, a „colectivelor de oameni ai muncii” pe care le reprezentau, să acționeze, în continuare, cu „abnegație și dăruire revoluționară” pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1989 până la Congresul al XIV-lea.

Cupa Cluburilor Școlare la tenis de câmp

La Bacău s-au încheiat întrecerile finale ale Cupei Cluburilor Sportive Școlare la tenis de câmp. Au participat 20 de unități sportive de acest fel din țară.

Economii de energie electrică la Constanța

Muncitorii de la IPILF „Munca” Ovidiu (jud. Constanța) s-au declarat de-

ZIUA PRESEI, EXTREM DE DISCRETĂ ÎN PRESĂ

(Urmare din pag. 1)

Doar erau aruncate în paginile ziarelor aceleași rânduri care, an de an, le aminteau românilor că nu-i nici o scăpare. „Anul acesta, Ziua presei române are loc în atmosfera de vibrantă activitate politică și ideologică în care se dezbate pe larg, de întregul partid, de întregul popor, în cadrul bilanțului însuflețitor al împlinirilor revoluției și construcției socialiste, proiectul Programului-Directivă și Tezele celui de-al XIV-lea Congres al partidului, adoptate recent de Plenara CC” – și, din nou, expunerea tipică merge mai departe, punctul frazei venind mult mai târziu.

Există în acel timp o secție de presă a partidului. Toată presa era centralizată. Iar toate sărbătorile, serbările și aniversările intrau într-un fel de plan anual. „În momentul în care venea rândul Zilei presei – povestește Tudor Octavian – de la Secția de presă se spunea așa: «Măi, vedeți să dați voi un articol cu Ziua presei», și cineva din redacție era desemnat să-l scrie. Articolul conținea două elemente-cheie: un citat din Ceaușescu despre presă – obligatoriu – iar al doilea era că luai articolul de anul trecut și-l copieai. Se spuneau exact aceleași prostii vizavi de democrația liber consfințită.” Articolul despre Ziua presei se publica obligatoriu în toate ziarele și revistele care apăreau la data respectivă (sau aproape de data cu pricina). Așa se face faptul că acel articol care se publica în „Scinteia” apărea la îndigo în toate celelalte publicații. „Totuși, de la an la an aveau niște elemente. Spre exemplu, se spunea că a sport libertatea. Iar Ceaușescu că, începând de azi, nu mai avem cenzură – prin urmare, se făcea mare caz pe această temă, și anume, că i fost desființată cenzura. Dar ce înseamnă asta? Toate articolele erau trimise la Secția de presă spre verificare, unde, dacă existau probleme, nu ți le tăia nimeni, însă ți se cerea să le tai tu. Dar cenzura exista. Toate articolele, inclusiv cărțile, mergeau la citire undeva. Cu toate trebuiau

Trecuseră vremurile când ziaristi erau convocați la Comitetul Central pentru a fi decorați. În 1989, de la aceștia se cereau, în general, articole despre zarzavagi care furau la cântar sau materiale scrise la comandă. FOTO: Arhivele Naționale

aprobate. Noi trimiteam paginile, șpalțuri – cum se numeau atunci – cu textul la prima așezare în pagină și apoi la înfățișarea finală a revistei sau cât mai aproape de ea, iar pe fiecare pagină se puneau o ștampilă, adică un fel de tipar. Sărbătoarea asta nu făcea altceva decât să-ți conștientizeze încă o dată și încă o dată centralismul acesta. Avea chiar și un nume ciudat compus din două cuvinte care se bat cap în cap – „centralism democratic”. Acum, când aud astfel de formule, parcă intru într-un vis dintr-ăla suprarealist. Atunci, însă, nu aveam ce face. Le înghiteam ca pe niște hapuri. Toate aceste formulări care țineau să

dovedească cum că există libertate, democrație, ierarhie firească, toate acestea erau formulări care combinau niște concepte din Vest, însă articulate astfel încât să pară ceva nou. „La Casa Scânteii exista un fel de birou al Asociației de ziaristi. Există o astfel de asociație, dar nu semnifică absolut nimic, doar că unii dintre șmecherii din presa centrală plecau trimiși de aici, în delegații, prin țări socialiste. Toate formele care există în capitalism existau și la noi, într-un fel sau altul. Proporțiile erau diferite. Și semnificațiile. Dacă acolo semnificau o anumită libertate, aici semnificau o anumite alinare. Dacă era să compari un ziar românesc cu

unul englezesc, erau cam la fel – doar că acela englezesc avea hârtie mai bună, mai multe pagini, reclamă mai multă... Părea doar o chestie de proporții. De fapt, era o chestie de conținut. Stirile de la noi erau astfel făcute, încât să nu comunice nimic, în afară de informațiile convenabile. Se ascundea realitatea.” „Din '80 eu n-am mai scris nimic, pentru că m-au trecut la revista „Rebus” și... am scăpat. Într-un fel, m-au pedepsit, dar eu nu am fost dat deoparte și nici marginalizat. Pur și simplu... lăsat în pace. De ce? Din mai multe motive. Se ajungea la un moment dat la o anumită tensiune

și nu era bine să devină publică. În cazul meu, tensiunea se acumula treptat pentru că eu mereu scriam și publicam cărți, lucru ce-mi crea o anumită independență morală – «N-ai ce-i face. Lasă-l în pace», se spunea. Eram tolerat, îngăduit. Eu scriam cronică de artă. Nimeni nu avea nevoie de cronici de artă, dar dacă eu semnam asta, era foarte bine. «Să fie și asta.» În două rânduri am scris și eu niște reportaje de la defilare – pentru că nu te puteai susține tot timpul. Îți venea rândul, la un moment dat. Și nimeni nu era atât de viteaz încât să spună: «Eu nu scriu, dați-mă afară!».”

Roxana-Ioana ANCUȚA

RADIOGRAFII CULINARE

Alimentația copiilor bolnavi

În 1989, cartea Marelui Ricman și a Olimpii Teodoru „Poftă bună, copii!”, apărută la Editura Medicală, oferea mai multe soluții pentru alimentația copiilor bolnavi. Autoarele le informau pe mame că aplicarea oricărei forme de regim alimentar se face numai la prescripția medicului. Deși există regimuri pe boli, nu trebuie neglijat faptul că regimul se aplică „copilului bolnav”, deci va fi individualizat. Mama, care își cunoaște cel mai bine copilul, și medicul care îl tratează vor colabora permanent pentru aplicarea regimului. Un alt sfat care trebuie urmat: pregătirea și servirea mesei trebuie făcută întotdeauna în condiții cât mai aproape de situația normală, astfel încât copilul să nu se simtă frustrat și să fie încurajat să colaboreze la însănătoșirea lui.

În cazul febrei, copilul trebuie să bea foarte multe lichide: apă, ceaiuri, limonadă, sucuri de fructe pasate, zeamă de compot, supă de zarzavat strecurată sau chiar fructe crude pasate. Lichidele indulcite aduc un aport caloric și sunt cele mai indicate în această perioadă. Lichidele se administrează de preferință la temperatura camerei, iar cantitățile mici și repetate evită apariția vărsăturilor și ameliorează senzația de greață. În stările febrile prelungite, autoarele recomandă ca alimentația să tină seama de prescripția dietetică corespunzătoare bolii de bază. Se vor alege alimentele cel mai ușor digerabile, se vor da în cantități mici și repetate, 4-5 sau chiar 6 mese pe zi. Acestea sunt fructele și zarzavaturile, făinoasele și preparatele din lapte cu făinoase, laptele și derivatele din lapte. De aceea, se va începe cu aceste produse. Fructele și zarzavaturile vor fi date în formă crudă, dar mărunțite, rase sau fierte sub formă de compoturi, supe pasate cu adaosuri de făinoase, orez, gris, pâine, crutoane. Este absolut necesar ca rația alimentară să fie completată cu proteine. Alimentele care conțin substanțe proteice sunt: laptele și derivatele din lapte, ouăle, carnea și unele vegetale.

În rujeolă, forma comună, regimul va fi în funcție de stadiul bolii și de manifestările predominante. În perioada febrilă, care durează în medie 3-5 zile, regimul va fi cel indicat pentru stările febrile, adică se vor administra lichide din abundență. Oricât tentativă de a-l hrăni poate să declanșeze grețuri și vărsături. Se va avea grijă să se asigure cantitatea necesară de lichide, iar celelalte alimente vor fi date în raport cu apetitul copilului. Poate să primească fructe pasate, piureuri, lapte simplu sau cu făinoase, gris, pesmet etc. După depășirea perioadei febrile, regimul copilului va ține seama exclusiv de toleranța digestivă. Nu sunt necesare alte restricții alimentare. Se vor introduce progresiv brânzeturile, oul fiert sau în preparate, carnea de pasăre sau de vită. Modul de preparare va fi cel dietetic. Mesele vor fi în număr de 4-5, iar cantitatea la o masă va fi moderată. În cazul oreionului, mamicile sunt informate în paginile cărții că regimul se va adresa în special simptomelor bolii, dar ținând seama de posibilitățile afectării pancreasului se va urmări și protejarea funcției digestive a pancreasului. În primele zile, dacă copilul este febril și masticția adeseori dureroasă, alimentele se vor da în formă semilichidă, pastoase, ușor digerabile, cum sunt: supe, paste făinoase cu lapte, carne sub formă de tocături preparate dietetic, perișoare, budinci, zarzavaturi sub formă de piureuri, fructe crude, pâine. În următoarele 4-5 zile alimentația va reveni la normal, dar se va evita abuzul de dulcicuri concentrate, cum sunt dulceturile, ciocolata, bomboanele, cremele, în special de cofetărie, și grăsimile de proveniență animală, sub formă de sosuri prăjite, carne de porc grasă, slănină. Rația alimentară va fi împărțită în 4-5 mese, iar regimul va dura 8-10 zile.

Cartea prezintă regimuri alimentare și pentru dizenterie, toxinfecții alimentare, hepatită acută virală, gripă, scarlatină și varicelă. Carmen DRĂGAN

File din istoria relațiilor Româno-Mongole

În ziua de 9 august 1989, Nicolae Ceaușescu l-a primit în reședința sa de la Snagov pe Osoryn Ghenden. Acesta și-a prezentat documentele de acreditare, în calitate de ambasador al Republicii Populare Mongole în România. În cursul ceremoniei, s-a amintit, printre altele, despre ultima vizită efectuată de președintele României în Republica Populară Mongolă (19-21 aprilie 1988).

Mongolia: membră a Organizației Tratatului de la Varșovia?

La vremea respectivă, în presa din România a fost publicat doar un comunicat lapidar cu privire la ceremonia primirii noului ambasador al Republicii Populare Mongole. Orice mențiune referitoare la divergențele care au fost sau existau în relațiile dintre cele două state era considerată un pericol pentru cei ce-ar fi îndrăznit să comenteze comunicatele oficiale. Una dintre „capcanele trecutului” în relațiile româno-mongole data din anul 1963. Astfel, cu câteva zile înainte de începerea sesiunii de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ (26 iulie 1963), liderul sovietic Nikita Hrușciov a propus examinarea de către toate statele Organizației Tratatului de la Varșovia cererea Republicii Populare Mongole de aderare la alianță.

Chestiunea respectivă s-a ivit în contextul în care, începând din 1960, între URSS și China au apărut în mod public o serie de tensiuni. Acestea s-au acutizat rapid și au afectat din ce în ce mai grav relațiile politice, economice, militare și diplomatice dintre cele două state. Pentru detensionarea situației, Nikita Hrușciov și Mao Tze-dun au fost de acord cu desfășurarea la Moscova a unor convorbiri bilaterale (5-20 iulie 1963).

Pe fondul neînțelegerilor dintre liderii de la Moscova și Beijing, Iumjaghiin Tedenbal, prim-secretar al Partidului Popular Revoluționar Mongol, a trimis la 15 iulie 1963 o scrisoare lui Józef Cyrankiewicz – prim-ministrul Poloniei și deținătorul actelor de constituire a Organizației Tratatului de la Varșovia. În documentul respectiv, liderul mongol și-a manifestat „dorința de a adera la Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală de la Varșovia, semnat la 14 mai 1955, în concordanță cu prevederile articolului 9 al Tratatului”.

Printre altele, Iumjaghiin Tedenbal a amintit despre „amenințarea imperialismului american”, coroborată cu cea japoneză – „luând în considerare dezvoltarea evenimentelor în numeroase părți ale globului, în mod particular în Extremul Orient, unde imperialismii americani întreprind măsuri pentru dotarea Japoniei cu noi arme de distrugere în masă”.

Pentru Nikita Hrușciov, acțiunea lui Tedenbal a constituit un ajutor în confruntarea sa cu Mao Tze-dun. Liderul sovietic i-a informat în scris pe ceilalți conducători ai statelor membre ale OTV (cu excepția celui albanez) despre intenția prim-secretarului mongol și a așteptat începerea sesiunii Comitetului Politic Consultativ de la Moscova.

România și Polonia s-au opus aderării Mongoliei la OTV

Gheorghe Gheorghiu-Dej a analizat conținutul scrisorii trimise de prim-secretarul CC al PCUS și a respins propunerea acestuia. Răspunsul său a fost semnat într-o scrisoare expediată lui Nikita Hrușciov la 20 iulie 1963. Cu acel prilej, liderul român a îndemnat să se analizeze mai atent efectele pe care le putea genera o astfel de acțiune în Europa și Asia. În același timp, la Varșovia s-a adoptat o decizie similară, fără să fi existat, în prealabil, consultări între

autoritățile poloneze și cele române. Analizând solicitarea lui Iumjaghiin Tedenbal, diplomații români au încercat să răspundă la următoarele întrebări: Cine putea declanșa o agresiune împotriva RP Mongole? Cum interpretau statele din Asia, vecine cu URSS, posibila extindere spre Est a Organizației Tratatului de la Varșovia? Extinderea alianței respective în Asia putea provoca unirea într-unul singur a tuturor blocurilor militare occidentale din Europa și Asia (NATO, CENTO, SEATO)? Cum se mai putea pune în practică ideea de bază promovată de către statele socialiste – realizarea securității general-europene și a securității în Extremul Orient și în Oceanul Pacific – în condițiile includerii Mongoliei în OTV? Statele europene care doreau să participe la încheierea unui tratat de securitate general-european ar fi acceptat implicarea lor în asigurarea securității în Asia, în folosul RP Mongole?

În scrisoarea sovietică se sublinia, printre altele, faptul că aderența RP Mongole la OTV necesită adoptarea unui protocol special – care să completeze articolul 4 al Tratatului de la Varșovia și să schimbe, astfel, obiectivul alianței. Analizând situația, autoritățile române au subliniat că „aderarea RP Mongole la Tratatul de la Varșovia, după părerea noastră, nu ar necesita însă numai o simplă precizare a articolului 4 din Tratat, ci ar determina schimbarea întregului caracter al acestuia, modificarea pe diverse planuri și cu numeroase implicații a Tratatului, în totalitatea lui”.

În cazul în care se accepta ideea includerii RP Mongole în OTV, „modificarea Tratatului (de înființare a OTV – n.r.) ar însemna renunțarea la sistemul de securitate european și crearea unui sistem euro-asiatic, în condițiile în care singurul stat din Asia participant la Tratat (RP Mongolă) nu este amenințat de o agresiune deoarece nu are granițe comune decât cu țări socialiste (URSS și RP Chineză)”. Totodată, renunțarea la sistemul regional de securitate colectivă – preconizat pentru statele din Europa încă din anul 1955 – în favoarea unuia euro-asiatic ar fi scăzut foarte mult șansele țărilor membre ale OTV de a încheia un tratat general-european de securitate colectivă.

De asemenea, autoritățile de la București preconizau că includerea Mongoliei în OTV ar fi creat mari probleme propagandistilor comunisti. Aceștia puteau fi acuzați de demagogie și ipocrizie. Pe de-o parte, reprezentanții statelor membre ale OTV se pronunțau pentru desființarea tuturor blocurilor militare, invocând, printre altele, prevederile Cartei ONU. Pe de altă parte, avea loc o extindere a Organizației Tratatului de la Varșovia pe un alt continent.

Nikita Hrușciov a renunțat la susținerea Mongoliei

Deoarece, în cadrul OTV, se aplica sistemul unanimității de voturi pentru adoptarea unor decizii valide, Nikita Hrușciov s-a văzut nevoit să renunțe la susținerea RP Mongole pentru a deveni stat membru al OTV – chiar înainte de începerea sesiunii Comitetului Politic Consultativ de la Moscova (26 iulie 1963). Din păcate, nu s-a reușit încă să se afle toate detaliile deciziilor respective, în special de ce liderul sovietic a fost atât de oscilant în privința primirii de noi membri în OTV. Acesta a respins, în mai 1963, propunerea lui Fidel Castro, referitoare la aderarea Cubei la OTV. Apoi, după doar două luni, a sprijinit solicitarea lui Iumjaghiin Tedenbal privind includerea Mongoliei în aceeași alianță.

Deși în spatele ușilor închise s-a discutat pe larg despre chestiunea acceptării în OTV a RP Mongole, în România nu se amintea nimic, în vara anului 1989, despre evenimentele și tensiunile din iulie 1963.

Dr Petre OPRÎȘ

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE **10,9 LEI**

www.jurnalul.ro

Cartile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

România are relații strânse cu liderii comuniști antireformiști

La 16 iunie 1989, România și RDG au avut o poziție identică în privința construirii socialismului și în privința aspectelor de bază referitoare la viața internațională, poziții reiterate în timpul vizitei în România a lui Erich Muckenberger, un membru al biroului politic al Partidului Social Democrat German. Ca oaspete al CC al PCR, Muckenberger, a avut prilejul de a studia activitatea mai multor organizații ale PCR.

Prezența în România a lui Harry Tisch, membru al biroului politic al PSDG și Președinte al Consiliului Central al Confederației Sindicatelor Libere Germane, ar putea fi pusă în legătură cu importanța tot mai mare a Solidarității poloneze. La 5 iulie, Tisch a fost primit de Ceaușescu, care a insistat asupra rolului important al uniunilor sindicale care oferă „prin muncitorii revoluționari, un cadru larg pentru sistemul democratic. E nevoie ca ei să-și concentreze eforturile și să coopereze încă și mai îndeaproape pentru dezvoltarea socialismului din țările lor, pentru implementarea politicii de construire a socialismului și comunismului.”

Ziaristii de la Europa Liberă îl considerau pe liderul nord-coreean Kim Il Song singurul prieten al lui Nicolae Ceaușescu, în 1989. FOTO: Arhivele Naționale

buună cooperare între cele două țări, la nivel bilateral și internațional.”

Coreea de Nord

Dintre toți liderii comuniști, cel mai apropiat prieten al lui Ceaușescu pare a fi Kim Il Song. În afară de ostilitatea comună față de liberalizare, liderii României și ai Coreei de Nord au filosofii similare, au obsesii legate de cultura personalității fără corespondent niciunde în lume și se folosesc de propagandă și de indoctrinarea politică în cea mai bună tradiție stalinistă. Totuși, mesajele pe care le-au schimbat (și care menționează „solidaritatea lor militantă” pe plan internațional) a fost mereu deosebit de cordial, atitudinea față de Ungaria similară, deși din motive diferite: din 1988, când Ungaria a inițiat relații diplomatice cu Coreea de Sud, Phenianul a denunțat reformismul Ungariei ca fiind „perfid” și o trădare a internaționalismului proletar și a principiilor de bază ale marxism-leninismului. Ultima vizită

efectuată în Coreea de Nord de către Nicolae și Elena Ceaușescu a fost în octombrie 1988. Relațiile strânse dintre cele două familii de la putere au fost întreținute prin diverse întâlniri oficiale: de exemplu, la Phenian, la sfârșitul lui aprilie 1989, la Comisia Reunită pentru Economie, Tehnică și Știință și, din nou, la 26 mai 1989, când o delegație a Comitetului pentru Radio și Televiziune al Coreei de Nord a fost primită la București de către Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. În aceeași zi, Radio Phenian a ținut să sublinieze „legătura deosebit de strânsă și încrederea dintre liderii celor două țări și state... credința față de internaționalismul proletar și un puternic simț camaraderesc.”

Aspectele militare par a fi fost principalul scop al vizitei în România a lui Ri Bong Won, director al Biroului Politic General al Armatei Populare a Coreei de Nord. La 6 iunie, el a fost primit de Ceaușescu, în prezența lui Ilie Ceaușescu, secretar al Consiliului Politic al Armatei și adjunct al

ministrului Apărării Naționale. Trei săptămâni mai târziu, la 27 iunie, Nicolae Ceaușescu, în timp ce primea scrisorile de acreditare ale noului ambasador al Coreei de Nord la București, i-a transmis cele mai bune urări lui Kim Il Song, precum și fiului acestuia, Kim Jong Il, care este membru al Prezidiului Biroului Politic.

În sfârșit, participarea unei delegații românești la deschiderea Festivalului Mondial al Tinerilor și al Studenților, la Phenian, la 3 iulie, i-a dat ocazia lui Kim Il Song de a le ura din nou lui Nicolae și Elenei Ceaușescu, „multă sănătate și viață lungă”.

China

Cruzimea cu care conducerea de la Beijing a înăbușit mișcarea de protest trebuie să fi fost pe placul președintelui României, demonstrându-i că nu este imposibil să ataci asaltul reformist. Cum e regula, presa românească a preluat linia oficială a autorităților chineze, vorbind foarte puțin și nefavorabil despre mișcarea studențească. Mesajele diplomatice au mers și ele pe linia oficială. Pe drumul de întoarcere de la Phenian, după festivalul tinerilor, Nicolae Constantin s-a oprit în Beijing și, în calitatea sa de Președinte al Colegiului Central de Partid, i-a adresat un mesaj de felicitare din partea lui Ceaușescu lui Jiang Zemin pentru alegerea sa ca Secretar General al Partidului Comunist Chinez. Potrivit unui articol din presa chineză, conversația lor s-a derulat într-o „atmosferă cordială”. În lumina recentelor evenimente din China și a dezaprobarii internaționale, felicitările lui Ceaușescu au fost deosebit de bine primite de conducerea Chinei, din moment ce președintele României a spus că partidul și poporul român au fost și vor rămâne prieteni de încredere ai partidului și poporului chinez. Deși România și-a intensificat, în mod indubitabil, contactele cu oponenții reformei din lumea comunistă, nu se poate decât specula că Ceaușescu ar încerca să formeze o nouă constelație de alianțe bazate pe similitudini ideologice.

Mihai Sturdza
Radio Europa Liberă (München) – Raport al secției de cercetare, condusă de dr. M. Ștafir.
Document din „Arhiva 1989”, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
(Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

El País publica la 15 august 1989 scrisoarea lui Cicerone Cernegură, corespondent Radio Europa Liberă la Roma.

„Vă rog să nu luați aceste rânduri ca pe o încă o scrisoare venită la redacția dumneavoastră, ci ca pe un autentic protest, exprimat nu numai de mine (un refugiat român în Italia), ci de toți românii aflați sau nu în exil. De curând, în articole cu titluri precum „Ceaușescu cumpără rachete pentru a le îndrepta împotriva Ungariei”, presa din toată lumea a dezbătut ultima nebunie a tiranului care se află la conducerea poporului meu. Ceea ce scandalizează este faptul că rachetele în discuție, Condor 2, sunt furnizate Bucureștiului de Argentina, țară care deși se confruntă cu mari probleme economice, nu poate justifica în nici un fel comerțul cu arme cu o țară care respinge total perestroika lui Gorba-

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

NEBUNIILE UNUI TIRAN

Problema ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

Problemă ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

Problemă ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

Problemă ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

Problemă ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

Problemă ar trebui pusă și în interiorul CEE, unde Spania, membru recent al comunității, la nivel decarativ, critică Bucureștiul pentru gravele sale violări ale drepturilor omului și pentru persecutarea minorităților etnice, la nivelul faptelor însă luând decizia să-i vândă lui Ceaușescu tehnologie nucleară.”

primit bani și locuință temporară de la Crucea Roșie și li s-a permis să rămână în Spania timp de trei săptămâni, până când va fi evaluată cerea lor de azil politic. Este o nouă lovitură pentru fotbalul românesc, și nu numai una de imagine. Marcel Sabou, 24 de ani, era una dintre piesele fundamentale ale echipei Dinamo-București, cea de-a doua echipă a țării. Cu origini fotbalistice mai șterse, Gheorghe Viscreanu, 28 de ani, apărător în echipa antrenată de Mircea Lucescu, ex-căpitan al naționalei și fost prieten al Italiei – cu un post rezervat la anul pe banca echipei din Pisa (cine știe ce se va întâmpla până la urmă, după toate aceste fugi?)

În criză economică, departe de noul curs imprimat în Est de Gorbaciov, România nu este o oază de fericire pentru campionii sportivi. Cu ceva timp în urmă, Lucescu explica: „Totul este organizat în așa fel, încât sportivii să se poată concentra asupra pregătirii lor și să nu se confrunte cu probleme materiale. Nici o problemă în ceea ce privește mâncarea, iar dacă își doresc o mașină, o pot avea într-o lună, în timp ce alte persoane sunt nevoite să aștepte un an sau doi”. Mai nou, aceste privilegii nu mai sunt suficiente, având în vedere că fuga în Occident a devenit un lucru obișnuit. Anul trecut a plecat Belodedici, acest Franco Baresi al României. Tânăr și doritor de libertate a plecat în Iugoslavia. Dar în cazul lui a fost vorba și de implicații legate de originea sa, Belodedici se simte mai degrabă slab decât român: fuga sa este și o întoarcere la origini. Presiunile autorităților române au fost zadarnice, Belodedici a spus adio naționalei României și așteaptă la Belgrad să se poată întoarce din nou pe teren. Și alții, mai puțin cunoscuți, au ales în ultimul timp să nu se mai întoarcă: Boloiu, care avea 22 de ani în 1987, a profitat de partida din Cupa Veronei pentru a abandona Sportul (și cu el au plecat și doi susținători ai echipei), Vasile, de 20 de ani, care în iunie anul acesta a spus la revedere colegilor de la Dinamo-București cu ocazia turneului de tineret de la Dossena și a plecat în RFG... Chiar și susținătorii echipelor românești profită (deși în cazul lor lucrurile stau altfel: nu sunt sportivi și nu beneficiază de privilegii). În 1986 la Sevilla, după ce Steaua a câștigat Cupa Campionilor învingând Barcelona, 16 dintre ei au fugit. Pe vremuri fotbalistii români erau feroce și poartă să joace în străinătate: primeau o diurnă de 3 dolari pe zi și prime de joc în valuta locală. Puteau chiar să facă un pic de contrabandă: în 1983 Iorgulescu a plecat la Paris cu 10 kilograme de caviar și s-a întors la București cu îmbrăcămintă pentru întreaga familie. Acum, aceste avantaje nu mai sunt suficiente, mulți aleg în final să fugă din țară. Un semnal de alarmă pentru cei care au în grijă sportul românesc.”

NOROC BUN

ORIZONTAL: 1) Mineral cristalin, în colorul sau variat colorat, folosit la extragerea fosforului – Tovarăși de muncă în mină. 2) Complex de lucrări și de instalații în subteran și la suprafață, destinate exploatarei, cu ajutorul puterilor și galeriilor, a unui zăcămint de substanțe minerale utile (pl.) – Teren care conține aur. 3) Operație de aducere la suprafață a mineralelor, prin puteri verticale sau înclinate care fac legătura cu diferite planuri ale minei – Captiv. 4) Varietate de cărbune inferior folosit mai ales drept combustibil – Ion Zaharia – Cadru. 5) Localitate în Franța – Procedu de separare a mineralelor utile din minereuri sau a cărbunilor de steril (pl.). 6) Fluturi ornamentale, paiete – Formații muzicale alcătuite din nouă persoane. 7) Nume generic pentru orice rocă solidă, dură și casantă, răspândită la suprafața sau interiorul pământului. 8) Comandant epeean din Elida – Durata zilei de lucru a unei echipe de muncitori într-o mină. 9) Barbu Cernat – Varietate de oxid natural de aluminiu, de culoare albastră, transparentă, folosită ca piatră prețioasă – Agregat mineral natural, de compoziție aproape uniformă, care alcătuiește scoarța pământului (pl.). 10) Sculptor grec din sec. 5 î.e.n., contemporan cu Fidias – Lapte acru la turci. 11) Exploatare minieră de unde se extrag diferite varietăți de substanțe minerale, materiale de construcții etc. și unde toate lucrările se execută sub cerul liber (pl.) – Prinsle ultimele la un vagonet! – Sandu Ionașcu. 12) Acumulare naturală de substanțe minerale utile, cu forme și dimensiuni variate (pl.). 13) Operație de tăiere sau extragere a unui minereu sau a unei roci dintr-un zăcămint – Rocă sedimentară alcătuită din carbonat de calciu de culoare albă, cenușie, roșie sau neagră.

VERTICAL: 1) Varietate violetă de cuarț, folosită ca piatră semiprețioasă – Grămadă de minereuri bogate în sulf, folosite pentru oxidarea minerurilor. 2) Sunt prevăzute... cu mine – Mină de sare. 3) Cărbune de pământ de calitate superioară, foarte dens, bogat în carbon, fiind un prețios combustibil – A consolida o galerie de mină prin moartea unei armături. 4) Element chimic din familia lantanidelor – Armate. 5) Abis! – Siglă pentru Republica Populară Socialistă Albania – Localitate în Franța. 6) Baston de biliard – Feciori – Ansamblul operațiilor de fărâmare a rocilor din pragul gării de sondă, care se execută în vederea adâncirii acestuia. 7) Partea folosită de minerul dintr-un minereu – Campioni – În fruntea echipei! 8) Totalitatea lucrărilor de exploatare dintr-o mină, situate în același plan orizontal (pl.) – Bold. 9) Personificarea soarelui în mitologia egipteană – Prăjitură festivă – Sare de bucătărie cristalizată, extrasă ca atare dintr-o salină. 10) Toma Florescu – Plăgă – Oxid natural de titan, cristalinizat sub formă de cristale prismatice de culoare galbenă deschis sau brun-roșcată, care se întâlnesc mai ales în rocile metamorfice sau în aluviuni. 11) Tratat prin introducerea aer – Grabă – În adâncime! 2) Oxid natural dublu de fier și crom, cubic, melic, negru, întâlnit în rocile eruptive (pl.) – A se opri în loc. 13) Mină din care se extrag mineralele (reg.) – Porțune dintr-un zăcămint delimitat prin lucrări minerale sau cuprinse între zone de exploatare.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

Dicționar: IRAI, OTOS, ONAT, IGUR, TERBIU, EZA, RIE.
Revista Rebus, nr. 15/1989

CURS DE JURNALISTICĂ (19)

Prelucrarea informațiilor pentru mesaje cu structură complexă

Capcane: verbe cu sens de atribuire și cuvinte cu implicații

Dintre verbele cu sens de atribuire „a spus” merge, de obicei, cel mai bine. Este scurt, neutru, clar, și precis, un verb pentru toate anotimpurile.

Veți avea nevoie de înlocuitori din când în când pentru a evita monotonia, dar aveți grijă: nu sunt sinonime ale lui „a spus” mai ales, „a declarat” sau „a afirmat”!

Fiecare astfel de verb are propria sa nuanță de înțelesuri și trebuie să se potrivească în context, o cerință frecvent nereștată: „Tine-ți gura – a explicat el” este ironia unui scriitor de beletristică, „soarele răsare în fiecare zi – și amintea” este gafa unui ziarist.

Supraviețuiesc acei editori și zia-riști care consideră greșălele repetarea unui verb cu sens de atribuire pe o rază de 500 de cuvinte. Într-un articol apărea: un cast, „a spus”! În ceput, urmat de „a afirmat”, confirmat, a declarat, a mărturisit, a considerat” și „a opinat”.

Încordarea tot mai mare în urmărirea unei asemenea serii bătoare la ochi a fost mai palpitantă decât articolul în sine.

Să discutăm comportarea unor verbe cu sens de atribuire larg folosite, ordonate potrivit fonologiei:

„A continuat”, „a reamintit”, „a adăugat”, „a insistat”, „a urmat”, „a menținut”, „a atras atenția”, „s-a plâns”, „a explicat”, „a precis”.

Primele cinci cuvinte sunt la fel de neutre ca „a spus”. Celelalte sunt pur și simplu descriptive; asigurati-vă că se potrivesc împrejurărilor.

Următoarele pot fi riscante:

„A subliniat”, „a avertizat”, „a pretins”, „a observat”, „a acuzat”.

Aspună că un vorbitor „a subliniat” ceva investeste spusele acestuia cu o aură de fapt. Cititorul completează mental „...a faptul că” după verb. Aceasta înseamnă că „a subliniat” poate avea nuanțe editoriale. „Democrația au făcut rareori vreun bine acestei națiuni, a subliniat primarul pare să însemne acordul cu verdictul primarului. Când nu există astfel de riscuri, limitați „a subliniat” la împrejurările în care un vorbitor atrage atenția asupra a ceva ce ar putea fi altfel neglijat.

„A observat” are conotații similare și este chiar mai lipsit de strălucire cu „a subliniat”.

„A avertizat” trebuie limitat la citate care se referă la un pericol real. Feriți-vă să dați crezare frazelor retorice: „O victorie republicană va însemna sfârșitul civilizației așa cum o știm, a avertizat candidatul”.

„A acuzat” e mai bine să fie păstrat pentru contexte legale. „Compania nu a ținut seama intenționat de încrederea publică, a acuzat procurorul general”. Nu folosiți acestia

cuvânt când este vorba de o critică accidentală sau de plângeri moderate.

„Unii funcționari își prelungească pauzele pentru cafea dincolo de orice limită, a acuzat directorul”.

„A pretins” este la extrema opusă lui „a spus”. Motivele apar în cele de mai jos.

Verbele următoare sunt foarte adesea greșit folosite:

„A afirmat”, „a remarcat”, „a constatat”, „a comentat”, „a declarat”, „a notat”.

Primele trei cuvinte sunt folosite la întâmplare pentru „a spus”. Toate sunt mai puternice și mult mai formale. „A afirma” înseamnă a prezenta o opinie sau o poziție puternic susținută. Când se întâmplă așa, declarația va vorbi pentru sine, fără contribuția teapănă a lui „a afirmat”.

„A constatat” (a formulat) n-ar trebui folosit deloc, este potrivit în cazul citatelor dintr-o dispoziție, dar și așa prea puțin. „Declari” un război, o stare de urgență sau legea marțială, verbul este prea greoi pentru majoritatea citatelor.

„A remarcat” se aplică doar declarațiilor ocazionale: „E o zi frumoasă, a remarcat el”. Dar nu și în cazul celor oficiale.

„A comentat” are de asemenea conotații de incidental, întâmplător, exprimând o atitudine sau o reacție personală. Aceasta este nici pe departe lucrarea lui cea mai bună, a comentat dirigitel.”

„A notat” se apropie ca înțeles de „a remarcat” și „a constatat” dar se întâlnește mai rar în conversație și deci este mai puțin utilizat.

Cele ce urmează apar mereu în presă, ceea ce este regretabil:

„A mărturisit”, „a exclamat”, „a confirmat (adeverit)”, „a făcut o remarcat usturătoare”, „a opinat (și a dat cu părerea)”, „s-a răstăit”.

„A promis” și „a făgăduit” sunt invariabil mai bune.

„A adeverit” și „a opinat” ne trimit la romanele gotice sau la autorii de proză colbăită. „A exclamat” subliniază de obicei ceva ce nu are nevoie de reliefae.

„A făcut o remarcat usturătoare” este inutil când este căutat un cuvânt spiritual, prea adesea ziarul folosește expresia pentru o remarcă șchioapă căreia îi lipsește ironia.

Acest din urmă atributiv ne amintește de filosofia aplicată. Nu folosiți niciodată verbe ce denotă procese ne-verbale ca verbe cu atribuire cum ar fi „a zămbiți”, „a plâns”, „a râs”. Nu zămbițiți cuvinte, le spui zămbind. „Mi-e drag de el, a zămbit ea” este la fel de aberant ca „Mi-e foarte cald în dimineața asta, a radiat el”.

Fragment din „Tehnica scrisului”, Caiet Documentar editat de Catedra de teorie și practica presei a Academiei de Studii Sociale-Politice, p. 116 – 118

tv 15 august 1989

19:00 Tejeurnal. În întâmpinarea marii noastre sărbători naționale
19:20 Să trăim și să muncim în spiritul normelor etice și echității socialiste. Patriotismul – Dimensiune a angajării depline pentru înflorirea României. Redactor Vartan Arachelian
19:40 Industria – programe prioritare. În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al oame-nilor muncii. Resursele energetice neconvenționale – pârghie importantă în cadrul acțiunii de dobândire a autonomiei pentru unitățile agro-industriale din mediul rural. Redactor Radu George Serafim

20:00 Teatrul tv. Passacaglia, de Titus Popovici. Spectacol realizat în colaborare cu Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”. Interpretază: Ion Besoiu, Marcel Iureș, Mariana Buruiană, Ion Cocieru, Răzvan Ionescu, Valentin Irtesciu, Mircea Gogan. Regia artistică Eugen Todoran. Prima parte
21:15 Mândria de a fi cetățean al României socialiste. Performanța – proba datoriei împlinite
21:30 Din marea carte a patriei. Embleme ale prezentului. Redactor Manase Radnev. Producție a studioului de Film tv
21:50 Tejeurnal
22:00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost călduroasă, mai ales în sudul țării. Cerul a fost variabil în regiunile estice, unde izolat au căzut averse slabe de ploaie. În celelalte regiuni, cerul a fost mai mult senin. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă a fost cuprinsă între 34 și 36 de grade, iar minima nocturnă între 20 și 22 de grade.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, cu sediul în București, Prelungirea Șos. Giurgiului nr. 33 A, Sector 4, tramvai 7, 12, 17, 25 sau autobuz 116, 171, 275 stația CATC Jilava, încadrează de urgență paznici și pompieri motopompști, cu domiciliul stabil în București sau Sectorul Agricol Ilfov. Informații suplimentare se pot obține zilnic la Biroul Personal, Învățământ, Retribuire.

VÂNZĂRI
Apartament două camere Piatra-Neamț sau schimb similar proprietate București.
Videorecorder Universum digital (licență Toshiba) siglat. Cumpăr videocameră Național M7, videocasete sigilate.

amintiri

TOTDEAUNA BUCUROASE DE OASPETI.
Societatea de servicii turistice „ROMANIA” din București, în colaborare cu Agenția Națională de Turism, organizează excursii în țară și în străinătate. Pentru informații și rezervări, sunați la numărul de telefon 021 318 20 37.